

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงมีกระแสพระราชดำริสานวันเปิดโรงเรียนเพาะช่าง เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2456 ว่า "ศิลปวิชาช่างเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งสำหรับแสดงให้ปรากฏว่า ชาติได้ถึงซึ่งความเจริญเพียงใดแล้ว วิชาช่างและการฝีมือการช่างทั้งสองอย่างนี้เป็นเครื่องแสดงความงาม และความประณีต ซึ่งจะมีได้เป็นได้แต่ในประเทศบ้านเมืองที่สงบราบคาบ และมีการปกครองอันดี... เพราะฉะนั้นความเจริญในวิชาช่างจึงเป็นเครื่องวัดความเจริญแห่งชาติ" (วิทยาเขตเพาะช่าง, 2530)

โรงเรียนเพาะช่าง นับเป็นสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปหัตถกรรมแห่งแรกของไทย ซึ่งเน้นในการฝึกอบรมผู้เรียน ให้มีทักษะ และความชำนาญในฝีมือช่าง เพื่อออกไปประกอบอาชีพเป็นช่างฝีมือด้านศิลปหัตถกรรม โรงเรียนเพาะช่างได้เปิดสอนทางศิลปและการช่าง มาเป็นเวลานานถึง 82 ปี ตลอดระยะเวลาที่เปิดสอนได้มีการพัฒนาหลักสูตรมาโดยตลอด เพื่อให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ และสภาพความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

แต่เดิมโรงเรียนเพาะช่างเปิดสอนหลายหลักสูตร หลายระดับชั้น และเนื่องจากเป็นสถาบันที่ก่อตั้งขึ้นก่อน โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพจึงเป็นแบบอย่างที่วิทยาลัยต่างๆ ของกรมอาชีวศึกษานำไปใช้โดยทั่วไป เช่น แผนกวิชาวิจิตรศิลป์, ศิลปประยุกต์ ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น จนกระทั่งปีพ.ศ. 2520 ได้มีพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยี

rolley และอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนเพาะช่างก็เป็นสถาบันหนึ่ง ที่ได้
 รับโอนไปร่วมกับสถาบันอื่นๆ รวม 28 สถาบัน โรงเรียนเพาะช่าง จึงเปลี่ยนฐานะเป็น
 "วิทยาเขตเพาะช่าง" ต่อมาในปีพ.ศ. 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาล
 ปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
 ใหม่ว่า "สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล" (วิทยาเขตเพาะช่าง. 2537)

"สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์
 สงค์ที่จะผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ให้นักศึกษาทางด้านวิชาชีพ ทั้งในระดับประ
 กาศนิยัตริวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี ทางด้านการวิจัย ส่งเสริมการศึกษาด้าน
 วิชาชีพ และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม" โดยมีเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในด้านเนื้อหาสาระตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย กา
 หนดให้จัดเนื้อหาวิชาหมวดวิชาสามัญให้สัมพันธ์กับหมวดวิชาชีพแต่ละสาขา จัดเนื้อหาวิชา
 แต่ละรายวิชาให้เหมาะสม และมีการซ้ำซ้อนน้อยที่สุด วิทยาให้เรียนรู้เฉพาะภาคทฤษฎี
 หลัก และเน้นภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ (สถาบันเทคโนโลยีราชม
 กล, 2535)

วิทยาเขตเพาะช่าง เป็นวิทยาเขตหนึ่งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้
 เปิดสอน ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี จัดเป็นการศึกษา
 ระดับอุดมศึกษาซึ่ง พญูรย์ สีนลารัตน์ (2520) กล่าวว่า ในการศึกษาาระดับอุดมศึกษา
 มีแนวคิดในแง่ การพัฒนาสติปัญญา ความคิด ความสามารถเฉพาะทางของบุคคลในสังคม
 เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่คืนสังคม สำหรับบทบาททางการศึกษาวิชาชีพชั้นสูงจะเปิด
 โอกาสทางสังคมในวงกว้าง เพื่อสร้างสรรค์กำลังคนในอาชีพต่างๆ ความก้าวหน้าทางวิชา
 การควรได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและไม่จำกัด ครอบคลุมถึงความรู้ทางวิทยา
 ศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รวมทั้งผลงานทางด้านศิลปะด้วย

หลักสูตรของวิทยาเขตเพาะช่างในปัจจุบัน นอกจากจะเน้นทางด้านทักษะฝีมือ
 ช่างแล้วยังเน้นทางด้านวิชาการควบคู่ไปด้วย คือ นักศึกษาที่สอบเข้ามาเรียนจะต้องสอบ
 ทั้งวิชาสามัญ และวิชาชีพ ซึ่งแบ่งเป็น 4 คณะวิชา ได้แก่ คณะวิชาวิจิตรศิลป์ คณะวิชา

ออกแบบ คณะวิชาศิลปประจำชาติ และคณะวิชาหัตถกรรม แต่ละคณะจะต้องเรียนสายวิชาชีพซึ่งได้แก่ วิชาแกนศิลปกรรม คือ วาดเขียน, องค์ประกอบศิลป์, ภายวิภาค, หลักการเขียนแบบ, ประวัติศาสตร์และแบบอย่างศิลป์ และศิลปประจำชาติ รวม 12 หน่วยกิต, วิชาชีพเฉพาะสาขา ซึ่งมีทั้งหมด 18 สาขาวิชา โดยเรียนประมาณ 33-36 หน่วยกิตรวมกับวิชาชีพเลือกอีก 16 หน่วยกิต และเลือกเรียนวิชาเลือกเสรีอีก 3 หน่วยกิต นั่นคือนักศึกษาจะจบแต่ละสาขาจะต้องเรียนวิชาบังคับทางศิลป์ และวิชาเลือกศิลป์รวมประมาณ 65 หน่วยกิต ส่วนวิชาสามัญก็ต้องเรียนวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาภาษาศาสตร์, สังคมศาสตร์, วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา รวม 20 หน่วยกิต ทั้งนี้เพื่อพัฒนาสติปัญญาความคิดและความสามารถ เพื่อสร้างสรรค์กำลังคนอาชีพต่างๆ ให้มีความรู้และความสามารถในการทำงาน และรู้จักใช้เทคนิควิธีการเพื่อการผลิตผลงานที่ดีมีประสิทธิภาพ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของ การอาชีพและเทคนิคศึกษา ไว้คล้ายคลึงกันว่า เป็นการให้การศึกษเพื่อสร้างงานให้เยาวชนหรือผู้ใหญ่ ให้มีความเชี่ยวชาญในทักษะการทำงานและมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยใช้วัสดุ เครื่องมือ กรรมวิธีในการผลิตและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งฝึกให้คนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และ สังคม (Evans, Rupert N., 1978) ซึ่งสอดคล้องกับธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์ (2527) ว่าเป็นขบวนการศึกษาที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ด้านทักษะและความชำนาญ (Psychomotor Domain) เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนถนัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขณะและศัพท์ได้อ้างถึงรายงานการวิจัยของธนาคารโลก ขยายความหมายต่อไปว่า เป็นกิจกรรมการฝึกอาชีพต่างๆ ที่อาศัยความรู้ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย รวมถึงหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อผลิตช่างกึ่งฝีมือ และหลักสูตรระยะยาว เพื่อผลิตช่างฝีมือหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และสามารถเรียนวิชาต่อเนื่องได้จนถึงระดับช่างเทคนิคหรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ชนะและศัพท์, 2528)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ที่จัดการศึกษาอยู่ในวิทยาเขตเพาะช่าง มีความมุ่งหมายหลักดังนี้

1. เพื่อพัฒนากำลังคนระดับกลาง ด้านศิลปกรรม ที่จะ เป็นนักปฏิบัติการเชิง

วิชาการศิลปกรรมทั่วไป และความชำนาญเฉพาะสาขาได้แก่ งานด้านศิลปประจําชาติ, วิจารณ์ศิลป์, หัตถกรรม และออกแบบ

2. เพื่อฝึกอบรมบุคคลให้มี ความคิดสร้างสรรค์ การค้นคว้า ปรับปรุงตนเอง ให้ก้าวหน้าขึ้น สามารถแก้ปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล ปฏิบัติการด้วยหลักวิชาการ มีการวางแผนควบคุมอย่างรอบคอบ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ รวดเร็ว ตรงต่อเวลา

3. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม ความมีระเบียบ วินัย ซื่อสัตย์ สุจริต สานักในศิลปวัฒนธรรมจรรยาอาชีพ มีความรับผิดชอบต่อนักที่และสังคม (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2535)

จากจุดมุ่งหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ของวิทยาเขตเพาะช่าง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา และการอาชีวและเทคนิคศึกษา โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตนักปฏิบัติการเชิงวิชาการศิลปกรรม และควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญสาขาวิชาเฉพาะของตนด้วย และการจะเกิดความชำนาญด้านศิลปกรรมได้นั้นย่อมหมายถึง ผู้เรียนควรมีประสบการณ์สะสม โดยเฉพาะในด้านทักษะ หรือการฝึกปฏิบัติอย่างมาก ทั้งนี้เพราะทักษะและความชำนาญจะเป็นตัวช่วยถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นรูปธรรมมาให้ผู้สอน หรือ ผู้ดูแลรับรู้ ดังที่ นนทิวรรณ จันทนะพะลิน กล่าวถึงการเรียนศิลปะว่า นักศึกษาจะมีประสบการณ์แต่เพียงการได้เห็นยังไม่พอ เพราะการได้เห็นเป็นประสบการณ์อ้อมที่ผ่านความรู้สึกของอีกคนหนึ่ง ซึ่งอาจถูกแปรเปลี่ยนตามขอบเขตความรู้สึกนึกคิดของคนคนนั้น นักศึกษาต้องได้เห็นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เข้าหาการรับรู้ของผู้สัมผัสโดยตรง ซึ่งจะทําให้เกิดความรู้สึกที่เป็นจริงและลึกซึ้งกว่าการได้เห็น อย่างไรก็ตามการได้สัมผัสจะต้องด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ที่ยิ่งใกล้ชิดและผูกพันกว่า ขั้นสุดท้ายประสบการณ์ที่จะทําให้ผู้รับรู้ รู้ได้อย่างลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของความรู้นั้นได้คือ การปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากการปฏิบัติทดลองด้วยร่างกายและจิตใจของตน เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในจิตใจเป็นความรู้แท้ เป็นแก่น (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2528) สอดคล้องกับ ศิลป์ชัย ชั้นประเสริฐ (อ้างถึงใน วิรุณ ตั้งเจริญ, 2524) ก็ระบุเช่นกันว่า รูปแบบทางศิลปะรูปแบบต่างๆ ที่จะสามารถถ่ายทอดเนื้อหา คือ ความคิดสร้างสรรค์ได้มากน้อยก็ขึ้นอยู่กับทักษะ ประสบ

การค้นพบและขั้นการพัฒนาของเด็ก เพราะความคิดสร้างสรรค์ เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมรดกทัศน์ต่างๆ ที่มนุษย์ได้สะสมจากการเรียนรู้ จะมีมากน้อยย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงมรดกทัศน์เดิมของตนให้เข้ากับสิ่งใหม่ได้มากที่สุด (Wallach and Kogan, 1965) นั่นก็คือ ในการศึกษาด้านศิลปะ ประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนได้รับจากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นงานศิลปะที่ดีได้ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพด้านศิลปะได้

เดิมการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ของวิทยาลัยเฉพาะช่าง รับเฉพาะนักศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของกรมอาชีวศึกษาซึ่งมีโครงสร้างหลักสูตรคล้ายคลึงกัน เป็นส่วนใหญ่ เพราะลักษณะการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษา ก็เน้นด้านการฝึกศิลปะภาคปฏิบัติเป็นหลักเช่นเดียวกับ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัยเฉพาะช่าง จนต่อมาเมื่อมีการอนุมัติให้วิทยาลัยรับนักศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มที่เรียนศิลปะที่สามารถผ่านเกณฑ์การรับเข้ามาศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริม และพัฒนาการอาชีวศึกษาในประเทศไทยให้เท่าเทียมมหาวิทยาลัย ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านงานฝีมือและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532) และเพื่อช่วยให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทางเลือกในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แทนที่จะมุ่งเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว โดยมีเกณฑ์ว่า จะต้องเรียนศิลปะมาอย่างน้อย 12 หน่วยการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมาซึ่งจำนวนหน่วยการเรียนรู้ก็น้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนคาบเรียนรวมตลอดหลักสูตรประมาณ 2,000 คาบ ขณะที่นักศึกษานักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาศิลปหัตถกรรม ของกรมอาชีวศึกษาเรียนประมาณ 3,480 คาบ ทำให้มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถทางศิลปะต่างกับ ผู้ที่จบจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมาก

ในปี 2535 จึงมีการสำรวจการเรียนของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มโดยทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลการเรียนของนักศึกษานิติ 1 จากอาจารย์ผู้สอน ที่สังกัดานคณะวิชาต่างๆ ทุกคณะ ทั้งที่สอนวิชาสามัญและวิชาชีพ พบว่า ตามความเห็นของอาจารย์

นั้น นักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้วิชาสามัญและความสามารถในการเรียน วิชาสามัญ สูงกว่านักศึกษาจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันก็เห็นว่า นักศึกษา จากประกาศนียบัตรวิชาชีพมีความรู้พื้นฐานวิชาชีพ ความสามารถในการเรียนวิชาชีพและ สามารถปฏิบัติงานจริงได้ สูงกว่า กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย (บรรลือ ขอรวมเดช, 2535) ดังนั้นเมื่อผู้สอนมีความเห็นว่า ผู้เรียนมีความแตกต่างกันในด้าน ความรู้ ความ สามารถ ทั้งในด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ย่อมต้องส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในแต่ละรายวิชา ถ้าแผนกวิชาใดมีนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมแตกต่างกันมาก การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็อาจจะต้องใช้เวลาส่วนหนึ่ง ในการปรับพื้นฐานความรู้ ความ สามารถของผู้เรียนให้ใกล้เคียงกันก่อนจึงจะจัดกิจกรรมที่อยู่ ณ วัตถุประสงค์ในวิชานั้นได้

นอกจากนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ อัตราการจบการศึกษา ระหว่าง นักศึกษาทั้งสองกลุ่มซึ่งปรากฏผลว่า นักศึกษาที่จบจากมัธยมศึกษาตอนปลายผ่านการสอบ คัดเลือกเข้ามาได้ น้อยกว่ากลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพมาก และอัตราการจบการศึกษา ของนักศึกษาที่จบจากมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อคิดเป็นจำนวนร้อยละสำเร็จการศึกษาน้อย กว่านักศึกษาที่มาจากประกาศนียบัตรวิชาชีพในทุกคณะวิชา ทั้งในปีการศึกษา 2533 และ 2534 ดังตารางที่จะแสดงต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม จำนวนตาม
อัตราการสำเร็จการศึกษา ระหว่างกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลายกับกลุ่มประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ของวิทยาเขตพะเยา ซึ่งเข้าในปีการศึกษา 2533 และ 2534

ปี	คณะ	กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย			กลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพ		
		เข้าศึกษา =100%	สำเร็จ	สำเร็จ ร้อยละ	เข้าศึกษา =100%	สำเร็จ	สำเร็จ ร้อยละ
2533	วิจิตรศิลป์	31	19	61.29	166	113	68.07
	ออกแบบ	5	5	100.00	276	219	79.35
	ศิลปประจําชาติ	25	18	72.00	224	183	75.00
	หัตถกรรม	63	50	79.37	251	201	80.08
	รวมทุกคณะ	124	92	74.19	937	716	76.41
2534	วิจิตรศิลป์	44	30	68.18	145	110	75.86
	ออกแบบ	8	5	62.50	240	206	85.83
	ศิลปประจําชาติ	41	28	68.29	213	149	69.95
	หัตถกรรม	87	54	62.69	225	177	78.66
	รวมทุกคณะ	180	117	65.00	823	642	78.01

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ปีการศึกษา 2533 นักศึกษาคณะวิชาวิจิตรศิลป์ มีผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สอบเข้าได้ 31 คน และสามารถสำเร็จการศึกษาได้ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 61.29 ในขณะที่นักศึกษาที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสอบเข้าได้ 166 คน และสำเร็จการศึกษาไป 113 คน หรือร้อยละ 68.07

ในปีการศึกษา 2534 คณะวิชาออกแบบ มีนักศึกษาจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสอบเข้าได้เพียง 8 คน และสำเร็จการศึกษาไป 5 คนหรือร้อยละ 62.50 ในขณะที่ผู้จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สอบเข้าได้ 240 คน และ สำเร็จการศึกษา 206 คน หรือ ร้อยละ 85.83 ในปีเดียวกันคณะวิชาหัตถกรรม มีนักศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลาย สอบเข้าได้ 87 คน และจบการศึกษาออกไป 54 คน หรือ ร้อยละ 68.29 ขณะที่ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพสอบเข้าได้ 225 คน และสำเร็จออกไป 177 คนหรือร้อยละ 78.66 เป็นต้น

ยกเว้นในปีการศึกษา 2533 เท่านั้น ที่ในคณะออกแบบมีนักศึกษาจากมัธยมศึกษาตอนปลายสอบเข้าได้ 5 คน และสำเร็จการศึกษาทั้ง 5 คน หรือร้อยเปอร์เซ็นต์เต็ม แต่เมื่อเทียบกับอัตราการสอบเข้าได้ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเข้าได้ถึง 276 คน และจบออกไป 219 คน ก็นับว่ายังมีจำนวนน้อยมาก

เมื่อเทียบอัตราการเข้าศึกษา และสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มในทุกคณะวิชารวมกัน พบว่า ในปีการศึกษา 2533 นักศึกษาที่สำเร็จมาจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวน 124 คน สำเร็จการศึกษาจากวิทยาเขตเพาะช่าง 92 คน หรือร้อยละ 74.19 นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สอบเข้าได้ 937 คน และสำเร็จการศึกษาไป 716 คน หรือ ร้อยละ 76.41 และในปีการศึกษา 2534 นักศึกษาจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของทุกคณะ มีจำนวน 180 คน จบการศึกษาไป 117 คน หรือร้อยละ 65.00 สำหรับผู้ที่มาจากประกาศนียบัตรวิชาชีพมี 823 คนจบการศึกษาไป 642 คน หรือร้อยละ 78.01 ซึ่งจากผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า แม้จำนวนผู้เรียนทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างกันมาก แต่ก็มีแนวโน้มว่าผู้ที่จบจากมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีอัตราการสอบเข้าได้สูงขึ้น

จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 และตารางเปรียบเทียบ อัตราการจบการศึกษาระหว่างนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็น ความแตกต่างด้านความรู้ ความสามารถ ประกอบกับมีผลการวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในหลักสูตรที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์สะสมด้านต่างๆ เหล่านี้แตกต่างกันด้วย เช่น งานวิจัยของ บุญรอด บุญเหลือ (2524) เรื่องการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 กับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, เขาวนา สุริยพันธ์ (2514) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนสาธิตกับโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ ต่างพบว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันด้วย, ส่วน รัสทอมส์ (Rustoms, 1987) เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักศึกษาที่เรียนวิชาจิตกรรม กับนักศึกษาที่เรียนวิชาออกแบบกราฟิกในชั้นต้นและชั้นสูงพบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกันมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันด้วย, ส่วน ประทุม ทองพูน (2521) ศึกษาเปรียบเทียบ ความคิดสร้างสรรค์เชิงวิทยาศาสตร์ ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์หลักสูตร 2503 กับหลักสูตร สสวท. ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำกลุ่มตัวอย่างจาก โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา รวม 4 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในหลักสูตรที่แตกต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน แต่ถ้านักเรียนในหลักสูตรเดียวกันแต่เป็นโรงเรียนต่างประเภทกัน คือ โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา จะพบว่านักเรียนจากโรงเรียนทั้งสามประเภท มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน, นอกจากนี้ นิภาภรณ์ เกียรติสุข (2535) ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ ที่มีความรู้เดิมสายสามัญ และสายอาชีพ พบว่ามีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไม่แตกต่างกัน, สำหรับในสายอาชีพนั้น อริยา บานหงษา (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านความถนัดทางมิติสัมพันธ์ เหตุผลเชิงนามธรรม และความสนใจวิชาชีพ ระหว่างนักศึกษาสาขาศิลปหัตถกรรมที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกันในวิทยาลัยอาชีวศึกษากทม. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนกลุ่มวิชาต่างกัน ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านเหตุผลเชิงนามธรรม จะต่างกันด้วย

ผลจากงานวิจัยที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้เรียนเรียนในหลักสูตร หรือในสาขาวิชาที่แตกต่างกันจะมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน แต่ถ้าเรียนในหลักสูตรเดียวกันแล้วแม้จะมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน หรือ ประเภทของสถานศึกษาต่างกัน ผู้เรียนก็จะมี ความรู้ ความสามารถในสายสามัญที่ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสายศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ยังไม่มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ด้านศิลปะมาจากหลักสูตรที่แตกต่างกัน ว่าเมื่อมาเรียนร่วมกันในหลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ระยะเวลา 2 ปี นั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านศิลปะแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหมวดวิชาชีพ สายศิลปกรรม ของนักศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวนี้ว่า นักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในหมวดวิชาชีพ ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ระหว่างนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กับนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เดิมจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ของวิทยาเขตพะเยาช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่จบในปีการศึกษา 2536

ขอบเขตในการวิจัย

กลุ่มประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ที่ผ่านการสอบคัดเลือก เพื่อเข้าศึกษาในวิทยาเขตพะเยาช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในปีการศึกษา 2535 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2536

ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรที่นักศึกษาสำเร็จมาก่อนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม มี 2 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในคณะวิชาศิลปหัตถกรรม จากแผนกจิตรศิลป์ ศิลปะประยุกต์ และหัตถกรรม

2. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ทุกแผนการเรียน ที่เรียนวิชาด้านศิลปะมาอย่างน้อย 12 หน่วยการเรียนรู้

ตัวแปรตาม หมายถึง ค่าระดับคะแนนของนักศึกษา แต่ละคน ในแต่ละรายวิชา ใน 3 หมวดวิชาชีพ ซึ่งแบ่งตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่มวิชาได้ดังนี้

1. กลุ่มวิชาแกนศิลปกรรม เป็นกลุ่มวิชาบังคับอยู่ในหมวดวิชาแกนศิลปกรรมที่นักศึกษาทุกคณะวิชา ต้องเรียนทุกคน มี 12 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาประวัติและแบบอย่างศิลป์ วิชากายวิภาค วิชาศิลปประจําชาติ วิชาหลักการเขียนแบบ วิชาองค์ประกอบศิลป์ และวิชาวาดเขียน

2. กลุ่มวิชาแกนวิชาชีพ เป็นวิชาบังคับ ในหมวดวิชาชีพเฉพาะสาขาที่นักศึกษาทุกแผนกต้องเรียนเหมือนกัน และเนื่องจากแต่ละแผนกวิชามีลักษณะการเรียนที่ต่างกันตามลักษณะวิชา จึงเลือกเฉพาะวิชาที่มีโครงสร้างและลักษณะวิชาที่คล้ายคลึงกัน หน่วยกิตเท่ากัน มาเป็นตัวแปร โดยกำหนดการเรียกชื่อให้เป็นกลางเพื่อให้ใช้ได้กับทุกคณะวิชา ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ 6 รายวิชาได้แก่ วิชาชีพต่างสาขา 1, วิชาชีพต่างสาขา 2, วิชาชีพต่างสาขา 3, วิชาพื้นฐานวิชาชีพ, วิชาทฤษฎีวิชาชีพ และวิชาค้นคว้า/สัมมนาวิชาชีพ

3. กลุ่มวิชาชีพเฉพาะสาขา เป็นวิชาในหมวดวิชาชีพ ในแผนกวิชาที่นักศึกษาผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเรียนตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งกำหนดการเรียกชื่อให้เป็นกลางเพื่อให้ใช้ได้กับทุกคณะวิชาทั้งหมด 3 รายวิชา คือ วิชาชีพเฉพาะสาขา 1, วิชาชีพเฉพาะสาขา 2 และวิชาชีพเฉพาะสาขา 3

4. กลุ่มวิชาชีพเลือกเฉพาะสาขา เป็นวิชาในหมวดวิชาเลือก ที่นักศึกษาแต่ละแผนกวิชาต้องเรียนเหมือนกัน ในที่นี้เลือกมาเป็นตัวแปร 3 รายวิชาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ วิชาชีพเฉพาะสาขา 4, วิชาชีพประยุกต์ และวิชาเทคนิควิชาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ที่สำเร็จจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในหมวดวิชาชีพสาขาศิลปกรรม สูงกว่า นักศึกษาที่สำเร็จจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ของวิทยาเขตเพาะช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 และสำเร็จในปีการศึกษา 2536 ในทุกคณะวิชา ถือว่าผ่านระบบการสอบคัดเลือก ระบบการศึกษา และมาตรฐานการวัดและประเมินผลแบบเดียวกัน

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละรายวิชา ในหมวดวิชาชีพศิลปกรรม เพียงหมวดเดียวในทุกคณะวิชาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีพุทธศักราช 2527

คานิยามที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษาสายอาชีพ เพื่อออกไปประกอบอาชีพเป็นกำลังคนระดับกลางหรือช่างเทคนิค ในที่นี้หมายถึงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ของวิทยาเขตเพาะช่าง มีระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี และศึกษาไม่น้อยกว่า 85 หน่วยกิต

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ในที่นี้หมายถึง นักศึกษา

ยานวทยาเขตพะเยาช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ปกติ จาก 4 คณะวิชา ได้แก่ คณะวิชาวิจิตรศิลป์ ออกแบบ ศิลปประจําชาติ และหัตถกรรม ที่ เข้าศึกษา ในปีการศึกษา 2535 และสำเร็จในปีการศึกษา 2536

นักศึกษาที่จบจากมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชา วิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ในทุกคณะวิชา และสำเร็จในปีการศึกษา 2536 ที่มีพื้นฐานความรู้เดิม จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และเรียนวิชาศิลปะมาอย่างน้อย 12 หน่วยการเรียนรู้

นักศึกษาที่จบจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมายถึง นักศึกษาประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม ในทุกคณะวิชาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2536 และ มีพื้นฐานความรู้มาจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาศิลปหัตถกรรม ได้แก่ แผนกวิจิตรศิลป์ ศิลปประยุกต์ หัตถกรรม และศิลปหัตถกรรม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ค่าระดับคะแนนของนักศึกษาระดับประกาศ นียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายศิลปกรรม แต่ละคน ในแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาชีพ ตลอด หลักสูตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้วิทยาเขตได้พิจารณาขยายการรับนักศึกษาได้กว้างขวางยิ่ง ขึ้น ทั้งในวิทยาเขตพะเยาช่างและวิทยาเขตในสํานักภูมิภาค ถ้ามีผลสรุปที่แท้จริงเกี่ยวกับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา หลักสูตร ตลอดจนการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์